

HÄÄDEMEESTE VALLAVOLIKOGU MÄÄRUS

Häädemeeste

22. oktoober 2026 nr

Häädemeeste valla rahvaküsitluse korraldamise ja läbiviimise kord

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 32¹ lõike 12 alusel.

§ 1. Reguleerimisala ja eesmärk

- (1) Määrusega sätestatakse Häädemeeste valla rahvaküsitluse algatamise, ettevalmistamise, läbiviimise, tulemuste kindlakstegemise, kinnitamise ja avalikustamise kord.
- (2) Rahvaküsitluse eesmärk on selgitada välja elanike arvamus Häädemeeste valla pädevusse kuuluvas olulises kohaliku elu küsimuses. Rahvaküsitluse tulemus on Häädemeeste Vallavolikogule (edaspidi volikogu) ja Häädemeeste Vallavalitsusele (edaspidi vallavalitsus) nõuandev.
- (3) Määrust ei kohaldata seaduses eraldi reguleeritud elanike arvamuse väljaselgitamisele. Rahvaküsitlus ei asenda planeeringu, arengukava, eelarvestrateegia ega muu õigusakti koostamisel nõutavat avalikustamist, arvamuse küsimist või avalikku arutelu.
- (4) Kaasava eelarve rahvaküsitluse osas kohaldatakse Häädemeeste valla kaasava eelarve menetlemise korda.
- (5) Määrust ei kohaldata vallavalitsuse või valla ametiasutuse korraldatavale tagasiside-, rahulolu-, arvamus- või muule küsitlusele, mida ei korraldata kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 32¹ kohase kohaliku rahvaküsitlusena.

§ 2. Rahvaküsitluse põhimõtted

- (1) Rahvaküsitluse võib korraldada kogu Häädemeeste valla territooriumil või volikogu otsuses üheselt määratletud territooriumiosal (edaspidi küsitlusala).
- (2) Rahvaküsitlusel on õigus osaleda küsitlusosal elaval isikul, kes vastab kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 32 lõikes 1¹ ja § 32¹ lõikes 8 sätestatud nõuetele. Osalemisõigust kontrollitakse vastuse andmise ajal.
- (3) Rahvaküsitluses osalemine on vabatahtlik ja isiklik. Igal osalejale on iga küsimuse kohta üks hääl. Volituse alusel vastamine ei ole lubatud.
- (4) Osalejale tagatakse võrdne võimalus arvamust avaldada ning vastuse salajasus. Osaleja isikuandmeid ja tema vastust ei avalikustata koos.
- (5) Rahvaküsitluse ettevalmistamise ja läbiviimise korraldab vallavalitsus. Kulud kaetakse valla eelarvest.

§ 3. Rahvaküsitluse algatamine

- (1) Rahvaküsitluse korraldamise otsustab volikogu. Rahvaküsitluse võib korraldada volikogu või elanike algatusel.
- (2) Elanike algatus esitatakse vallavalitsusele kirjalikult. Rahvaalgatust peab toetama vähemalt kümme protsenti Häädemeeste valla elanikest kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 32 lõike 1¹ tähenduses, kuid mitte vähem kui 20 elanikku.
- (3) Algatuses märgitakse rahvaküsitluse eesmärk ja põhjendus, küsimuse või küsimuste ettepanek, kavandatav küsitlusala ning algatuse esitajate esindaja nimi ja kontaktandmed. Algatusele lisatakse toetajate ees- ja perekonnanimed, isikukoodid ning toetusallkirjad. Elektrooniliselt antud toetuse puhul peab olema võimalik usaldusväärselt kontrollida toetaja isikut, toetuse andmist ja toetatud teksti.
- (4) Toetajate osakaalu arvutamisel lähtutakse algatuse volikogule esitamise aasta 1. jaanuari seisuga käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud nõuetele vastavate vallaelanike arvust. Vajalik

toetajate arv ümardatakse üles täisarvuni. Territooriumiosa puudutava algatuse korral lähtutakse kogu valla elanike arvust. Sama isiku toetust arvestatakse ühe korra.

(5) Elanike algatusel rahvaküsitluse korraldamise sisulistele piirangutele kohaldatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 32¹ lõiget 3.

§ 4. Elanike algatuse menetlemine

(1) Vallavalitsus kontrollib algatuse õiguspärasust, toetajate osalemisõigust, toetuskünnise täitmist ning vastavust kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 32¹ lõigetes 2, 3, ja 8 sätestatud tingimustele.

(2) Kõrvaldatavate puuduste korral määrab vallavalitsus nende kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja ja selgitab puuduste kõrvaldamata jätmise tagajärgi. Algatuse täiendamine ei pikenda seaduses sätestatud rahvaküsitluse korraldamise tähtaega.

(3) Vallavalitsus esitab nõuetele vastava algatuse koos oma seisukohaga volikogule menetlemiseks, järgides seaduses ja käesolevas määruses sätestatud nõudeid ja tähtaegu.

(4) Kui vallavalitsus tuvastab, et rahvaküsitluse korraldamise ettepanek ei vasta seaduses või käesolevas määruses sätestatud nõuetele, esitab vallavalitsus algatuse esitajate esindajale asjakohased põhjendused ning rahvaküsitluse menetlus lõpetatakse.

§ 5. Rahvaküsitluse korraldamise otsus

(1) Rahvaküsitluse korraldamise otsuse eelnõu menetletakse Häädemeeeste valla põhimääruse kohaselt. Elanike algatusel korraldatav rahvaküsitlus viiakse läbi kuue kuu jooksul algatuse vallavalitsusele esitamisest arvates.

(2) Volikogu otsuses määratakse:

1) rahvaküsitluse eesmärk ja küsitlusala;

2) küsimuse või küsimuste ning vastusevariantide täpne sõnastus;

3) rahvaküsitluse läbiviimise viis ja kasutatav elektrooniline keskkond, kui küsitlus toimub elektrooniliselt;

4) küsitluse alguse ja lõpu kuupäev ning kellaaeg;

5) küsitluspunktide piirkonnad ja kohapealse osalemise korralduse põhialused;

6) küsitluslehe vorm, kui kasutatakse paberlehte;

7) korraldamise kulude eeldatav suurus ja rahastamisallikas.

(3) Küsimus peab olema arusaadav, neutraalne ja üheselt vastatav. Iga küsimuse puhul kasutatakse vastusevariante „jah“ ja „ei“ või üksteist välistavaid selgelt kirjeldatud valikuid. Küsimus ei tohi eeldada mitme eraldiseisva küsimuse ühist vastust.

(4) Korraldamise otsus võetakse vastu vähemalt 30 kalendripäeva enne küsitluse algust. Rahvaküsitlus kestab 7–14 kalendripäeva.

(5) Volikogu otsuse ja käesoleva määruse piires määrab vallavalitsus küsitluspunktide täpsed asukohad ja lahtiolekuajad ning muud tehnilised korraldused. Küsimust, vastusevariante ega osalemisõiguse tingimusi ei või tehnilise korraldusega muuta.

§ 6. Avalikkuse teavitamine

(1) Vallavalitsus avaldab teate rahvaküsitluse korraldamisest valla veebilehel ja vähemalt ühes kohaliku levikuga ajalehes vähemalt 15 kalendripäeva enne küsitluse algust. Teade avaldatakse üldjuhul ajalehes Liiviranna. Vajaduse korral kasutatakse lisaks valla sotsiaalmeediat, teadete tahvleid ja muid sihtrühmale sobivaid kanaleid.

(2) Teates selgitatakse küsitluse eesmärki, küsimusi ja vastusevariante, küsitlusala, osalemisõiguse nõudeid, läbiviimise aega ja viisi, küsitluspunktide asukohti ja lahtiolekuage, elektroonilise keskkonna kasutamist, abi saamise võimalusi ning tulemuse nõuandvat tähendust. Lisatakse korraldaja kontaktandmed ja viide isikuandmete töötlemise teabele.

§ 7. Rahvaküsitluse komisjon

(1) Vallavalitsus moodustab korraldusega vähemalt kolmeliikmelise rahvaküsitluse komisjoni (edaspidi komisjon) ning määrab selle esimehe, aseesimehe, ülesanded ja tegevuse tähtaja.

(2) Komisjoni liikmeks ei nimetata volikogu ega vallavalitsuse liiget. Komisjoni liige täidab ülesandeid vastavalt Häädemeeeste Vallavalitsuse töökorra § 19-le.

- (3) Komisjon valmistab ette küsitluspunktid ja küsitluslehed, korraldab osalemisõiguse kontrolli ja osalemise arvestust, jälgib elektroonilise keskkonna toimimist, teeb kindlaks tulemused ning koostab tulemuste protokollid. Vallavalitsus tagab komisjoni asjaajamise ja tehnilise teenindamise.
- (4) Komisjoni koosolekud ja olulised korraldustoimingud protokollitakse. Protokollile kirjutab alla koosoleku juhataja.

§ 8. Osalemisõiguse kontroll ja osalemise arvestus

- (1) Rahvaküsitluses osalejate arvestust peetakse rahvastikuregistri andmete alusel.
- (2) Rahvaküsitluses osalejate nimekirja kasutatakse osalemisõiguse kontrollimiseks ja korduva osalemise välistamiseks.
- (3) Isiku osalemisõigust kontrollitakse vastuse andmise ajal.
- (4) Kui rahvaküsitlus toimub nii elektrooniliselt kui ka paberkandjal, korraldatakse osalemise arvestus viisil, mis võimaldab kontrollida isiku varasemat osalemist.
- (5) Osalemisõiguse kontrollimiseks ja osalemise arvestuseks kasutatavaid isikuandmeid ei seostata rahvaküsitluses antud vastusega.

§ 9. Rahvaküsitluse viisid ja ligipääsetavus

- (1) Rahvaküsitlus toimub elektrooniliselt, paberkandjal küsitluspunkti või mõlemal viisil.
- (2) Elektroonilise küsitluse korral võimaldatakse isikul, kellel puudub sobiv seade või selle kasutamise oskus, osaleda küsitluspunkti kohapealse tehnilise abiga. Isikule, kellel puudub elektroonilise autentimise võimalus, tagatakse osalemine paberlehel.

§ 10. Paberkandjal osalemine

- (1) Küsitluspunkti kontrollitakse osaleja isikusamasust kehtiva isikut tõendava dokumendi alusel, osalemisõigust ning varasemat osalemist. Dokumenti ei kopeerita.
- (2) Osalejale antakse volikogu kinnitatud vormil küsitlusleht, mille ehtsust tõendab vallavalitsuse pitsati jäljend või muu ühtne kontrolltunnus. Lehele ei kanta osaleja nime, isikukoodi ega muud isikut tuvastavat tunnust.
- (3) Osaleja täidab lehe teiste eest varjatult, märgib iga küsimuse juures kuni ühe vastusevariandi ning laseb kokkumurtud lehe küsitluskasti. Küsitlusruumis on keelatud vastusevaliku mõjutamine.
- (4) Lehe rikkumise korral antakse osalejale tema soovil uus leht pärast eelmise tagastamist. Tagastatud leht märgistatakse kasutuskõlbmatuks ja säilitatakse esitatud vastustest eraldi.
- (5) Vähemalt kahe komisjoni liikme juuresolekul kontrollitakse enne küsitluse algust kasti tühjust ja pitseeritakse kast. Iga küsitluspäeva lõpul pitseeritakse kast ava ning tagatakse kasti turvaline hoidmine. Pitseerimine ja pitserite kontrollimine dokumenteeritakse.

§ 11. Elektrooniline osalemine

- (1) Elektrooniline rahvaküsitlus toimub valla veebilehe kaudu ligipääsetavas keskkonnas, mis võimaldab usaldusväärset isikutuvastust, osalemisõiguse kontrolli, ühekordse osalemise arvestust ning vastuste kaitstud töötlemist. Isik tuvastatakse ID-kaardi, Mobiil-ID, Smart-ID või muu nõuetele vastava elektroonilise autentimise vahendiga.
- (2) Elektroonilises keskkonnas kasutatakse samu küsimusi ja vastusevariante nagu paberlehel.
- (3) Kinnitatud vastust ei saa muuta ega uuesti anda. Sama piirang kehtib elektroonilise ja paberkandjal osalemise ühendamisel. Elektroonilise keskkonna seadistused peavad tagama selle piirangu täitmise.
- (4) Komisjon kontrollib enne küsitluse algust koos keskkonna teenuseosutajaga keskkonna seadistuste vastavust määrusele ja volikogu otsusele. Keskkond peab tagama, et tulemuste kindlakstegemisel ei seostataks vastuseid konkreetse osalejaga. Vahetulemusi ei avalikustata.

§ 12. Tulemuste kindlakstegemine

- (1) Pärast kõigi osalemisviiside sulgemist kontrollib komisjon osalemise arvestust ja küsitlusmaterjale. Küsitluskastid avatakse ning tulemused tehakse kindlaks vähemalt kahe kolmandiku komisjoni liikmete juuresolekul. Elektrooniliselt ja paberkandjal antud vastused liidetakse küsimuste ja vastusevariantide kaupa.
- (2) Paberkandjal antud vastus tunnistatakse kehtetuks, kui:
 - 1) küsitlusleht ei vasta volikogu kinnitatud vormile või sellel puudub nõutav kontrolltunnus;

osaleja tahe ei ole üheselt kindlaks tehtav;

2) küsitluslehele on kantud osalejat tuvastada võimaldav märke.

(3) Kui küsitluslehel on mitu küsimust, hinnatakse vastuse kehtivust iga küsimuse kohta eraldi.

(4) Komisjon koostab tulemuste protokoll viie tööpäeva jooksul rahvaküsitluse lõppemisest arvates. Protokollis märgitakse vähemalt:

1) rahvaküsitluse läbiviimise aeg;

2) rahvaküsitluse läbiviimise koht või kohad;

3) rahvaküsitluse läbiviimise viis;

4) küsitlusala;

5) rahvaküsitlusele esitatud küsimus või küsimused ja vastusevariandid;

6) küsitlusala vähemalt 16-aastaste elanike arv;

7) rahvaküsitluses osalenud isikute arv;

8) elektrooniliselt osalenud isikute arv;

9) paber kandjal osalenud isikute arv;

10) küsitluskastides olnud küsitluslehtede arv;

11) tagastatud ja kasutuskõlbmatuks märgitud küsitluslehtede arv;

12) iga küsimuse kohta antud kehtivate ja kehtetute vastuste arv;

13) iga küsimuse puhul igale vastusevariandile antud kehtivate vastuste arv;

14) tulemuste kindlakstegemisel tuvastatud rikkumised ja nende kohta tehtud komisjoni otsused;

15) komisjoni liikme eriarvamus, kui see esitati.

(5) Protokollile kirjutavad alla kõik tulemuste kindlakstegemisel osalenud komisjoni liikmed.

§ 13. Tulemuste kinnitamine ja avalikustamine

(1) Vallavalitsus esitab komisjoni allkirjastatud tulemuste protokoll ja tulemuste kinnitamise otsuse eelnõu volikogule. Volikogu otsustab tulemuste kinnitamise hiljemalt 30 kalendripäeva jooksul rahvaküsitluse lõppemisest arvates.

(2) Tulemuste kinnitamise otsuses märgitakse vähemalt rahvaküsitluse korraldamise aeg ja koht, Häädemeeste valla vähemalt 16-aastaste elanike arv, piirkondliku rahvaküsitluse korral küsitlusala vähemalt 16-aastaste elanike arv, rahvaküsitluses osalenud elanike arv ning rahvaküsitluse tulemused. Avaldatakse andmete seisukuupäev ning iga küsimuse kohta antud kehtivate ja kehtetute vastuste arv.

(3) Kinnitatud tulemused ja tulemuste kinnitamise otsus avaldatakse valla veebilehel seitsme tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates ning kokkuvõtte ajalehe Liiviranna järgmises ettevalmistatavas numbris. Isikuandmeid sisaldavaid lisasid ei avalikustata.

§ 14. Rahvaküsitluse tulemuse edasine menetlemine

(1) Rahvaküsitluse tulemust arutatakse vastavalt küsimuse lahendamise pädevusele volikogu või vallavalitsuse istungil.

(2) Vallavalitsus avaldab valla veebilehel kolme kuu jooksul rahvaküsitluse korraldamisest arvates teabe selle kohta, mida volikogu või vallavalitsus on rahvaküsitlusel eelistatud lahenduse elluviimise kohta otsustanud.

(3) Kui volikogu või vallavalitsus rahvaküsitlusel eelistatud lahendust ei toeta, kantakse selle põhjendus selle volikogu või vallavalitsuse istungi protokoll, millel rahvaküsitluse tulemuse elluviimist arutati.

§ 15. Rakendussätted

Määrus jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

Allkirjastatud digitaalselt

Madis Mätas
volikogu esimees

SELETUSKIRI

Häädemeeste Vallavolikogu määruse „Häädemeeste valla rahvaküsitluse korraldamise ja läbiviimise kord“ eelnõu juurde

Eelnõu juriidiline alus

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 32¹ lõike 12 alusel, mille kohaselt „Rahvaküsitluse tegemise täpsema korra kehtestab volikogu määrusega.“

Määruse vastuvõtmiseks on KOKS § 45 lõike 5 kohaselt vajalik volikogu poolthäälte enamus.

Õigusakti eesmärk ja vastuvõtmise vajalikkuse põhjendus

Määruse eesmärk on kehtestada Häädemeeste vallas selge menetlus kohaliku elu olulistes küsimustes rahvaküsitluste algatamiseks ja läbiviimiseks. KOKS paneb täpsema korra kehtestamise kohustuse volikogule; senine hääletuskeskkonna kasutamine seda korda ei asenda. Valla töös kasutatakse valda registreeritud elanike kaasamise/hääletamise võimalust igal aastal vähemalt kahel korral - kaasava eelarve ideede valimisel ja aasta ettevõtte väljaselgitamisel. Mõlemal juhul on elanike antud häälte tulemuse kujunemisel otsustav praktiline roll. Varasematel aastatel on kasutatud VOLIS-e keskkonda, kus hääletamiseks kontrolliti isiku registreeritud elukohta Häädemeeste vallas. Samas juhime tähelepanu asjaolule, et käesoleva korra kohaselt ei ole nii kaasava eelarve ideede või aasta ettevõtte hääletus rahvaküsitluse korraldamine. Asumaks kasutama Eesti Linnade ja Valdade Liidu rahvaküsitluse portaali osalen.ee ning taotleda selleks Rahvastikuregistri X-tee päringute avamist, peab esmalt võtma vastu käesoleva korra.

Eelnõu reguleerib algatuse menetlemist, osalemisõiguse kontrolli, komisjoni ülesandeid, elektroonilist ja paberil osalemist ning tulemuste kinnitamist ja avalikustamist. Kord võimaldab korraldada rahvaküsitlusi ka muudes edaspidi päevakorda kerkivates kohaliku elu küsimustes, näiteks noortevolikogu valimistel jms.

Samuti täpsustab kord elanike algatatud rahvaküsitluse menetlust ja piiranguid. KOKS § 32¹ kohase rahvaküsitluse algatuseks on vajalik vähemalt 10% seaduse nõuetele vastavate vallaelanike toetus, kuid mitte vähem kui 20 elaniku toetus. Seda tuleb eristada KOKS § 32 kohasest rahvaalgatusest, mille toetuskünnis on 1%, kuid vähemalt viis elanikku.

KOKS § 32¹ alusel korraldatava rahvaküsitluse tulemus on volikogule ja vallavalitsusele nõuandev. Eelnõu § 1 lõike 4 järgi jääb kaasava eelarve tavapärase menetlus erikorra alla. Üldise korra vastuvõtmine ei muuda iseenesest nende hääletuste korraldust ega tulemuste õiguslikku tähendust.

Määruse rakendamisega kaasnevad kulud sõltuvad konkreetse küsitluse mahust, kasutatavast keskkonnast ja teavitamisest ning kavandatakse küsitluse korraldamisel. Rahvastikuregistri päringuõigused tuleb taotleda eraldi. Ülesannete täitmine toimub olemasoleva haldusstruktuuri ja ressursside piires.

Seletuskirja ja eelnõu koostas:

Marin Vilks
teabespetsialist
Andres Annast
vallasekretär
14.10.2026